PROFESORUL GHEORGHE PETRE BÂRLEA SAU POLIVALENŢA NECESARĂ

Prof. univ. dr. Gheorghe CHIVU,
Membru corespondent al Academiei Române
Universitatea din Bucureşti
Academia Română
gheorghe.chivu@gmail.com

Specialistul român în studii clasice, cunoscător avizat al limbilor care au guvernat şi modelat cultura europeană, a avut şi are încă pregătirea şi deschiderea necesare pentru abordarea unor domenii diverse ale ştiinţei limbii şi literaturii. Dincolo de cercetarea cu acribie şi competenţă a textelor de expresie greacă şi latină, acest specialist, membru de drept al elitei intelectuale, abordează, mai mult decât alţi cercetători ai limbii, probleme de lingvistică generală. Poate studia în cunoştinţă de cauză istoria limbilor romanice, ca tot şi ca parte componentă semnificativă a unei mari şi importante familii lingvistice, investighează fondul originar al acestora şi influenţele exercitate asupra actualelor limbi literare naţionale de marile limbi de cultură. Este specialist în istoria vocabularului, cultura clasică oferindu-i instrumentele necesare unei autentice investigaţii diacronice. Abordează fără ezitare problema normelor literare şi, utilizând datele puse la dispoziţie de filologia greacă şi latină, se remarcă prin alcătuirea unor ediţii de aleasă ţinută ale clasicilor literaturii universale sau ale clasicilor literaturii române. Filologia,

BDD-V4308 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:11:56 UTC)

ştiinţa iubitorilor de cuvânt, este, cum bine se ştie, şi ştiinţa abordării şi editării competente a textelor cu dificultăţi.

Specialistul în studii clasice are deci, prin pregătirea de bază, corelată desigur cu aptitudinile personale, polivalenţa necesară pentru abordarea şi studierea limbii la cel mai înalt nivel.

*

Domnul profesor Gheorghe Petre Bârlea a dobândit cunoştinţele necesare pentru meseria pe care o exercită cu pasiune şi profesionalism de peste patru decenii, în cadrul Facultăţii de Limbi Romanice, Clasice şi Orientale a Universităţii din Bucureşti, îndrumători fiindu-i mari profesori, specialişti recunoscuţi în limbile greacă veche şi latină. Dornic încă de la început de perfecţionare, a urmat, concomitent cu studiile clasice, cursuri de cultură şi civilizaţie italiană (între 1971 şi 1973), iar după terminarea studiilor de bază, în anul 1974, şi-a definitivat pregătirea, necesară unui clasicist interesat de întreg spaţiul romanic, prin studii de filologie modernă, la secţiile *română – germană* (între 1975 şi 1977) şi apoi *română – franceză* (între 1977 şi 1982), la cursuri de zi, în cadrul Facultăţii de Filologie a Universităţii bucureştene.

A probat nu doar înclinarea către cercetarea ştiinţifică, ci şi aptitudinile necesare cercetărilor de filologie clasică prin teza de doctorat, în specialitatea *Lingvistică generală şi comparată (lingvistică indoeuropeană)*, intitulată *Sistemul antonimelor în limba latină şi reflexele sale în limbile romanice*, elaborată sub coodonarea distinsei profesoare Lucia Wald, astăzi decanul de vârstă autoritar al clasiciştilor români, teză susţinută în mod strălucit în anul 1995 şi tipărită un an mai târziu. (La ediţia a treia a cărţii, republicarea repetată a lucrării dovedeşte şi

BDD-V4308 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:11:56 UTC)

valoarea ei, şi interesul stârnit în rândurile specialiştilor, titlul este precedat de un supratitlu semnificativ, *Contraria Latina – Contraria Romanica.*).

Profesorul Gheorghe Petre Bârlea elaborează, în acelaşi domeniu al studiilor clasice, la maturitate, o istorie a ştiinţei şi artei retoricii, intitulată *Peithous Demiourgos. Ştiinţa şi arta convingerii în antichitatea greco-latină* (apărută la Târgovişte, în 2004), dar, între timp, studiase, în domeniul lingvisticii generale, în mai multe lucrări, reunite în volumul intitulat *Miezul cuvintelor. Studii de lingvistică generală şi de lingvistică latină,* (Târgovişte, 1999; ediţia a 2-a, Târgovişte, 2001), vocabularul, inclusiv terminologiile de specialitate. Lexicul, totdeauna interesant, mai ales când este abordat din perspectivă comparativ-istorică, prin punerea la contribuţie a unor informaţii recoltate din limbi europene diverse şi din straturi culturale diferite, formează şi subiectul volumului cu titlu deosebit, *Ana cea Bună*, subintitulat *Lingvistică şi mitologie*, apărut la Bucureşti, în anul 2007, încercare interesantă şi captivantă, subsumabilă, spune chiar autorul, „lingvisticii mitologice", domeniu puţin abordat în spaţiul românesc.

Profesorul, specializat în studii clasice, elaborează şi două lucrări destinate sudenţilor, un curs necesar pentru cunoaşterea limbii utilizate de comunităţile creştine din Imperiul Roman, *Introducere în studiul latinei creştine* (Târgovişte, 1999; ediţia a 2-a, Bucureşti, 2000), subiectul fiind şi el puţin studiat la noi, şi o crestomaţie, intitulată *Studii de lingvistică* (alcătuită în colaborare cu Domniţa Tomescu şi tipărită la Bucureşti, în anul 2012), culegere de lucrări de referinţă în pragmatică, onomastică, traductologie şi gramatică contrastivă, utile toate pentru pregătirea viitorilor specialişti, în domeniul lingvisticii generale.

BDD-V4308 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:11:56 UTC)

La fel ca iluştrii săi predecesori, profesorul Gheorghe Petre Bârlea a fost nu doar atras, ci şi preocupat în mod constant, ca profesor şi ca cercetător, de studiul limbii române. Demonstrează aceasta cursurile de română contemporană, elaborate şi tipărite ca autor unic sau în colaborare: *Limba română contemporană. Fonetică şi vocabular* (editat la Bucureşti, în 2005; curs scris în colaborare cu Matei Cerchez) şi *Limba română contemporană. Fonetică şi fonologie. Ortografie, ortoepie, punctuaţie. Vocabular* (lucrare de autor, editată în 2009, la Bucureşti; ediția a 2-a a cărții a apărut patru ani mai târziu). Probează deopotrivă acest interes pentru limba română şi competența ştiințifică necesară cercetării volumul intitulat *Lexicul românesc de origine franceză* (elaborat împreună cu Roxana-Magdalena Bârlea, publicat la Târgovişte, în 2000; reeditat în anul imediat următor), sinteză bibliografică şi analiză utilă a unei componente importante a lexicului românesc modern. Vine în sprijinul afirmației precedente şi *Limba poveştilor populare româneşti*, conferință sinteză a rezultatelor obținute în cadrul unui grant academic, susținută în cadrul Conferințelor Academiei Române şi tipărită în anul 2008.

Puțini cunosc însă aplecarea profesorului Gheorghe Bârlea, specialist competent în filologia clasică, în lingvistică generală şi comparată, în limba română, ca limbă maternă şi ca limbă străină, în retorică şi stilistică sau în teoria comunicării, dialog intercultural şi limbaje de specialitate, către istoria literară.

Debutul publicistic, timpuriu (trecuseră doar doi ani de la terminarea studiilor universitare, prelungite pentru pregătire completă în domeniul filologiei, clasică şi modernă) şi anterior tezei de doctorat în lingvistică generală şi comparată, l-a constituit volumul *Pe urmele lui Grigore Alexandrescu* (tipărit

BDD-V4308 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:11:56 UTC)

la Bucureşti, în 1984), pagini consacrate unui autor târgoviştean care şi-a pus amprenta pe începuturile literaturii române moderne. Departe de a fi un accident notabil sau o încercare de tinereţe a unui cadru didactic mândru de valorile culturale ilustrative pentru oraşul în care îşi desfăşura activitatea, volumul este urmat de „eseul despre antinomiile liricii filosofico-sociale" (cum afirmă însuşi autorul) intitulat *Grigore Alexandrescu – un clasic printre romantici* (tipărit la Târgovişte, în 1998) şi de editarea în 2012 a cărţii lui Eugen Lovinescu, *O privire asupra clasicismului*. Foarte bine primite de specialiştii domeniului (Paul Cornea considera că volumul apărut în 1984 este „o veritabilă monografie a scriitorului, exactă în afirmaţii şi măsurată în interpretări, care va fi citită cu folos"), cele trei lucrări de istorie literară amintite completează profilul unui lingvist ce se manifestă plenar, ca un autentic om de cultură.

Ataşat valorilor umaniste şi convins de rolul formator al intelectualului devenit prin vocaţie dascăl, profesorul Gheorghe Petre Bârlea s-a implicat în promovarea valorilor culturale ale Târgoviştei. A făcut-o prin cercetarea operei şi a urmelor lăsate de Grigore Alexandrescu. S-a dedicat apoi, semnificativ, după noi, pentru valoarea de exemplu a activităţii educative, formative, în plan didactic şi cultural, desfăşurate de cea care a fost numită Maica Smara, editării operei Smarandei Gheorghiu. A publicat astfel în ani succesivi, totdeauna la Târgovişte, volume aproape uitate, precum *Schiţe din Târgovişte,* în 2003, *Grigore Alexandrescu,* în 2004, *Veronica Micle,* în 2005, *Rănile noastre sociale,* în 2005, şi *Inteligenţa femeii,* în 2007.

A lucrat de asemenea intens şi cu rezultate remarcabile, urmând exemplul predecesorilor întemeietori culturali, pentru promovarea şi ridicarea intelectuală a oraşului său de suflet,

BDD-V4308 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:11:56 UTC)

oraş în care şi-a început cariera universitară. A fost aici cofondator al Facultății de Teologie-Litere, în cadrul căreia a înființat mai multe secții şi departamente; a pus bazele Colegiului Universitar de Biblioteconomie şi Colegiului Universitar de Birotică; a înființat Departamentul de Litere (română-franceză, română-engleză) la Facultatea de Ştiințe Umaniste.

Profesorul Gheorghe Petre Bârlea a promovat constant valorile culturii şi ştiinței româneşti prin activitatea depusă în cadrul Universității „Valahia" şi apoi în Universitatea „Ovidius", dar şi în timpul deplasărilor ştiințifice şi a cursurile ținute în prestigioase instituții academice din SUA şi din Europa.

A făcut ca ştiința şi cultura românească să fie cunoscute şi în afara granițelor, granturile internaționale (desfăşurate sub egida Agenției Universitare a Francofoniei sau a Agenției Executive pentru Educație, Audiovizual şi Cultură – EACEA, de la Bruxelles) pe care le-a coordonat, revista *Diversitate şi identitate culturală în Europa (DICE)*, pe care a fondat-o şi o conduce de mai mulți ani cu competență, dar mai ales Colocviul internațional *Latinitate, Romanitate, Românitate*, ajuns la a 14-a ediție, permițând contactul constant şi eficient al specialiştilor români cu lingviştii străini.

*

Este un fapt bine cunoscut, pe care am vrut totuşi să îl evidențiem în rândurile precedente, că profesorul Gheorghe Petre Bârlea se remarcă printr-o activitate ştiințifică intensă. Volumele ce îi poartă semnătura, acoperind domenii diverse ale

BDD-V4308 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:11:56 UTC)

cercetării filologice şi fiind bine primite de cititori (reeditările cărţilor sale sunt numeroase), se succed adesea anual.

În pregătirea sa ştiinţifică şi didactică, pregătire multilaterală, competenţa clasicistului se îmbină cu aprofundate cunoştinţe de lingvistică generală, de lingvistică romanică şi de lingvistică românească.

Omul de ştiinţă polivalent, concomitent dascăl de aleasă ţinută, este un autentic formator de opinie, fondator de instituţii şi deschizător de drumuri. Iar managerul ştiinţific şi cultural este gata oricând să renunţe la nevoile proprii în faţa cerinţelor colectivităţii pe care o reprezintă şi o slujeşte.

Omul, totdeauna generos, dublează cadrul didactic deschis şi savantul competent.

*

Specialist de marcă în domeniul limbilor clasice, om al cetăţii implicat şi devotat, profesorul Gheorghe Petre Bârlea merită pe deplin, pentru toate acestea, să fie onorat de către Senatul Universităţii „Valahia" din Târgovişte prin acordarea titlului de Doctor Honoris Causa.

BDD-V4308 © 2017 Editura Bibliotheca
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:11:56 UTC)